NUMER 1 WRZESIEŃ 1945

PRZEGLĄD ARTYSTYCZNY

BIULETYN INFORMACYJNY ZWIĄZKU ZAWODOWEGO POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW

TREŚĆ NUMERU:

EUGENIUSZ GEPPERT

Na nowej drodze

Związek Artystów Plastyków zaczyna nową kartę swojej historii. W kolejności wydarzeń przybierał różne formy organizacyjne. Dziś dużo z tego jest już historią lat kilkudziesięciu, podzieloną na okresy rozerwane dwoma światowymi wojnami. Związek powstał w okresie zaborów w przededniu prawie ostatnich lat istnienia podziałowych granic. Nie zaszkodzi dziś, kiedy stajemy do nowej pracy, w warunkach zupełnie zmienionych, przypomnieć tych parę dat i faktów.

Rok założenia tej pierwszej komórki organizacyjnej, która jako „Powszechny Związek Artystów Plastyków" powstaje w Krakowie i obejmuje wszystkie trzy zabory, to r. 1911. Zasadnicza myśl przewodnia była ta sama co dzisiaj. Tylko, że w warunkach ścieśnionych i skrępowanych bytem politycznym narodu. Ale jak silną była dynamika czynu założycieli i jak głęboko pojmowano swoje zadania i cele, świadczy fakt, że już wtedy potrafiono uzyskać od austriackich władz zaborczych fundusz na budowę własnego domu w Krakowie. Realizację projektu przerwała pierwsza wojna światowa.

Z upadkiem zaborów, w wolnym państwie, Związek prędko zaczyna wchodzić na nowe tory. Przypływ nowych sił nadaje szybko inny wygląd organizacji i stwarza dla niej nowe formy i ramy. Ze skromnego krakowskiego ośrodka, rozrasta się on na Zawodowy Związek Artystów Plastyków, obejmujący prawie całą Polskę, wydaje własny organ „Głos Plastyków", realizuje w latach 1934—1937, dawniej powziętą myśl budowy pierwszego własnego Domu Plastyków w Krakowie, i nawiązuje kontakt z pokrewnymi organizacjami za granicą i wchodzi jako członek do „Confederation Internationale des Association d'Artistes" w Brukseli.

Rozrastając się i skupiając coraz większe rzesze artystów Związek zabiegał wytrwale o obronę ich praw i interesów i miejsca w społeczeństwie. Mimo tych wysiłków stanowisko czynników kierowniczych w Polsce nie umiało znaleźć odpowiedniej formy, by przeprowadzić słuszne postulaty artystów. Nie chciano i nie umiano zrozumieć roli sztuki w społeczeństwie i znaczenia artysty w całokształcie zagadnień życia narodu. Związki były raczej tolerowane niż uważane jako czynnik o znaczeniu dominującym i twórczym. Próby znalezienia wspólnej platformy dla wszystkich plastyków, nawiązania realnej i pozytywnej współpracy z czynnikami rządowymi spełzły w ostateczności na niczym.

W tym stanie były prace Związku, gdy wybuchła druga wojna. Okupant niszcząc wszystko co było dowodem polskiej kultury skasował w pierwszym rzędzie Związki, przerywając na cały szereg lat życie i pracę. Jedyny Dom Plastyków w Krakowie skonfiskowano. Cały szereg artystów zamordowano w obozie w Oświęcimu. Posiew śmierci był bardzo duży, za duży jak na siły naszego narodu. Zginęli męczeńską śmiercią ci, których zadaniem jest budowanie piękna i miłości wśród ludzi. Padli od kul, jak żołnierze za wolność swojego narodu, za wolność ogólnoludzką, za swobodę twórczej myśli. Nie znamy jeszcze całego szeregu nazwisk. Wiadomem jest, że zginęli: malarze: Dadlez P., Chmurski K., Filipkiewicz S., Jekiełek S., Korotkiewicz Z., Król T., Majcher A., Makarewicz T., Mróz-Łękawski T., Ogłódek J., Palczewski T., Petryński B., Różycki T., Rubczak J., Schinagel E., Seidemannowa D., Siwek T., Ważykowa G., Woźniakowski J., Zakrzewski W., Pruszkowski T., Kotarbiński M., Pękalski L., Sichulski K.; rzeźbiarze: Majchrzak S., Puget L., Raynoch Z., Wiśniowski A. i Zbigniewicz Stefan. Nazwisko Zbigniewicza pozostanie u nas na zawsze w pamięci. W dniach krakowskiej tragedii do ostatka ratował wszystkich, rzekomą, nieistniejącą winę brał na siebie, by ocalić kolegów. Poszedł za innymi do Oświęcimia, chociaż miał możność ukrycia się, dobrowolnie oddał się w ręce siepaczy, by razem z kolegami zginąć śmiercią męczeńską. Poza tymi ofiarami terroru niemieckiego zanotować musimy jeszcze trzy nazwiska zmarłych kolegów: Tytus Czyżewski, Stanisław Kamocki, Edward Wittig.

Jednak mimo tych klęsk Związek w ukryciu pracował i roztaczał opiekę nad najbardziej potrzebującymi. Po warszawskiej tragedii rozbitkowie znajdowali pomoc w Sekcji Opieki nad Plastykami przy Pol. Komitetach Opieki. Wszelkimi środkami, jakimi tylko dysponowano w tych ciężkich warunkach wspierano kolegów tułaczy. Przez Kraków i okolicę przewinęło się kilkuset plastyków, a pomoc

ofiarnie dawanych przez społeczeństwo wyniosła w samym Krakowie w gotówce 100 000 zł.

Takie było żniwo wojny, a teraz zaczynamy nowe życie. Nowe, odrodzone Państwo Polskie zrozumiało potrzebę i znaczenie sztuki i zaczęło urzeczywistniać dawne żądania artystów. Pierwszym krokiem było utworzenie, w miejsce przedwojennych departamentów czy wydziałów Ministerstwa Kultury i Sztuki, Związek doczekał się również realizacji swoich postulatów. Dziś istnieje tylko jeden związek na cały kraj, obejmujący wszystkich plastyków. Artysta jest postawiony w szeregu pierwszych obywateli państwa. Sztuka jest rzeczywiście jednym z najważniejszych czynników w strukturze budowy nowego życia narodu. Państwo subwencjonuje Związki, obejmuje opiekę nad twórcą, jego życiem i pracą. Związki Plastyków organizując się i współpracując z Ministerstwem budują nowe formy przyszłej pracy. Wierzą, że pomoc Państwa, którą już odczuwają nie osłabnie, lecz przeciwnie wzrośnie i wysiłki ich będą rzeczywiście rozumnie popierane. Dziś Państwo staje się mecenasem, Państwo wprowadza sztukę do mas i do wszystkich tych dziedzin wytwórczości, które swoim duchem i formą są związane z jej przejawami. Państwo współpracuje z artystą w reformie szkolnictwa artystycznego, w rozpowszechnianiu wiedzy o sztuce, w krzewieniu kultury plastycznej drogą wystaw, ośrodków naukowych, wydawnictw i pism. Dziś artysta będzie miał decydujący głos we wszystkich przejawach życia związanych ze sztuką, będzie współpracował w odbudowie zrujnowanych dóbr duchowych i materialnych narodu. Państwo nie tylko popiera te poczynania, ale wprost żąda tego od artysty.

Artyści chcą tej pracy i są do niej gotowi. Rola artysty i rola państwa są jasne, praca i pomoc wydatna, nie półśrodkami, z całą gotowością i zrozumieniem celów, którym służy. Z tym przeświadczeniem, że tak będzie, my, plastycy, przystąpiliśmy do pracy od pierwszej chwili, kiedy znów można było poczuć się sobą.

W zakończeniu tych rozważań podajemy, że Związek powołał do życia niniejsze wydawnictwo uchwałą Zarządu Głównego. Nie mogąc jeszcze w tej chwili przystąpić do wznowienia „Głosu Plastyków", postanowiono wydawać ten „Przegląd Artystyczny" jako miesięczny biuletyn informacyjny ZZPAP, którego zadaniem będzie w pierwszym rzędzie informowanie o naszym życiu organizacyjnym, podawanie naszych postulatów, zadań i celów i naszego stanowiska w stosunku do państwa i społeczeństwa w chwili obecnej.

STANISŁAW TEISSEYRE

Rola i zadania Związku Polskich Artystów Plastyków
w organizacji życia artystycznego w Polsce

Związki Polskich Artystów Plastyków od początku swego istnienia postawiły sobie za cel nie tylko zabezpieczenie materialne artysty i postawienie go na właściwym miejscu w hierarchii społecznej, ale w pierwszym rzędzie położyły nacisk na stworzenie możliwości jak najpełniejszego rozwoju sztuki.

Związki dążą do zwalczenia wszelkiej tandety i blagi artystycznej oraz niezrozumienia problemów i istotnych zagadnień plastycznych, często u samych twórców. Postawiły one jako swój cel zwalczanie analfabetyzmu plastycznego szerokich mas i wciąganie ich w orbitę oddziaływania dobrej sztuki.

Zdawaliśmy sobie i dziś zdajemy dobrze sprawę, że bez zwalczenia analfabetyzmu artystycznego i bez wyrobienia prawdziwej kultury artystycznej w społeczeństwie, nie tylko oddziaływanie i rola społeczna sztuki, ale również sam jej rozwój będą stale hamowane.

Dziś, w nowej rzeczywistości społeczno-politycznej, winniśmy dążyć, aby jak najszybciej zostały zrealizowane te wszystkie postulaty, o jakie Związek walczył przed wojną i jakie dziś są palącą koniecznością.

Związek, który skupia dziś wszystkich artystów plastyków bez różnic kierunków, stał się jedyną organizacją, reprezentującą interesy artystyczne, zawodowe i gospodarcze świata plastyki.

Dlatego też Związek, który jest wykładnikiem opinii świata artystycznego, musi odegrać decydującą rolę w kształtowaniu i organizacji życia artystycznego w Polsce. Rolą Związku jest wywalczenie takich warunków i takiej atmosfery w państwie i społeczeństwie, by talenty nasze nie marnowały się, tak jak się to dotychczas dość powszechnie działo. Jest zbrodnią społeczną nie do wybaczenia marnowanie takich talentów, jak Aleksandra Gierymskiego i wielu innych, którzy nie mieli żadnego oddźwięku w naszym społeczeństwie i w borykaniu się z ciężkimi warunkami bytu materialnego, wśród zupełnej obojętności społeczeństwa, a często i większości artystów, tracili olbrzymi zasób energii twórczej na **zupełnie jałową walkę o prawo do życia.**

Te smutne przykłady z naszej historii nie mogą się więcej powtórzyć.

Zbliża się termin Walnego Zjazdu Delegatów, a następnie Kongresu Sztuki.

Walny Zjazd Delegatów Związku opracuje rozwiązanie całokształtu zagadnień związanych z życiem artystycznym, które muszą być uregulowane na drodze ustawodawczej, ażeby przyszła organizacja życia artystycznego w Polsce mogła naprawić te błędy, jakie analfabetyzm plastyczny naszego społeczeństwa, obojętność i brak zrozumienia doniosłości sztuki w życiu w przeszłości wyrządziły.

Projekt postulatów ustawodawczych winien objąć następujące zagadnienia:

I. **Zabezpieczenie bytu materialnego artystów:**

Należy tu w pierwszym rzędzie zagadnienie finansowania twórczości artystycznej, zwłaszcza sztuki tzw. czystej. Rolę prywatnego mecenasa musi objąć państwo, samorządy, Związki Zawodowe, Partie Polityczne i organizacje społeczne. Musi zostać stworzony fundusz artystyczny, na który złożą się nie tylko subwencje państwowe i samorządowe, dotacje od organizacji społecznych, ale również i podatek od handlu przedmiotami sztuki użytkowej, która swe soki żywotne czerpie ze sztuki czystej. Fundusz artystyczny zostanie przeznaczony na za-

kup prac, z których powstanie Galeria Sztuki Współczesnej.

II. **Zapewnienie możliwości jak najpełniejszego rozwoju sztuki** przez związanie z powrotem malarstwa i rzeźby z architekturą, oraz życia codziennego ze sztuką użytkową.

III. **Popularyzacja sztuki** przez stworzenie Galerii Sztuki Współczesnej i rozbudowanie muzealnictwa — oraz przez szeroką akcję wydawniczą z dziedziny sztuki i akcję wystawową. Z akcją tą wiąże się również wejście sztuki w życie i nasycenie nią codzienności każdego człowieka. Wnętrza mieszkalne czy biurowe, ulice i parki, kościoły i gmachy reprezentacyjne, stanowiące ramy życia codziennego muszą mieć swoją konstrukcję i sens artystyczny, nie tylko utylitarny.

IV. **Reforma Szkolnictwa Artystycznego,** która zapewni odpowiedni poziom przygotowania swym wychowankom.

V. **Włączenie sztuki, a zwłaszcza sztuki użytkowej w całokształt gospodarki narodowej.**

Produkcja, handel i eksport wyrobów sztuki użytkowej, będących przeważnie przedmiotami codziennego użytku, winny być włączone w całokształt naszej polityki ekonomicznej. Wyroby te mogą stanowić poważną i cenną pozycję nie tylko w naszym handlu wewnętrznym, ale również i w zagranicznym.

Współpraca Związku z Władzami Państwowymi i Samorządowymi oraz innymi Związkami artystycznymi winna być jak najściślejsza, przy czym Związek musi mieć głos opiniodawczy we wszystkich sprawach, związanych z organizacją życia artystycznego w Polsce, a głos decydujący w sprawach artystycznych, jak np. nagrody, zakupy, konkursy.

Jednocześnie, aby wypełnić w całej rozciągłości swoje zadanie społeczne, Związek musi wziąć udział w tych wszystkich wysiłkach całego społeczeństwa, które wiążą się z jego działalnością. Mam tu na myśli w pierwszym rzędzie w chwili obecnej udział wraz z całym społeczeństwem w repolonizacji Ziem Zachodnich i związanie ich z polską sztuką i kulturą.

RAMOWY PROGRAM
SZKOLNICTWA ARTYSTYCZNEGO PLASTYKI W POLSCE
Projekt Związku Polskich Artystów Plastyków

1. 8-KLASOWA SZKOŁA OGÓLNOKSZTAŁCĄCA

Kształcenie artystyczne winno objąć całe szkolnictwo bez względu na stopień i charakter szkół. W ramach ogólnego kształcenia mieści się rozwijanie poczucia smaku artystycznego i estetyki. Rysunek, jako przedmiot obowiązkowy w 8-o klasowej szkole ogólnokształcącej, na przestrzeni całych 8 lat, konieczny jest nie tylko jako czynnik rozwijający pewne wartości umysłowe dziecka, ale również dla wyrobienia smaku artystycznego, estetyki, wrażliwości oka na piękno kształtu i barw i dla rozszerzenia kręgu zainteresowań.

Już w szkole ogólnokształcącej należy rozpocząć wychowywanie kulturalnego i wrażliwego konsumenta sztuki pod kierunkiem właściwego pedagoga-plastyka. Przedmiot „wiedza o sztuce“ może być niedostępny dla umysłu dziecka w tym wieku, należy go więc zastąpić oderwanymi pogadankami z dziedziny plastyki. Pogadanki te winny być zawsze ilustrowane reprodukcjami dzieł sztuki, lub samymi dziełami sztuki. Wskazane jest również jak najczęstsze oprowadzanie dzieci po wystawach, muzeach, zabytkach architektury, oraz organizowanie wycieczek po kraju.

Poczucie estetyki kształtuje się w człowieku już od najwcześniejszego dzieciństwa w atmosferze wnętrza domowego. Wnętrze to w Polsce było w większości wypadków jeżeli nie okropne, to zaniedbane, lub pretensjonalne. Dziecko musiało paczyć swój smak dlatego, że rodzice, na skutek braków w programie szkolnym, nie zdobyli kultury plastycznej i nie czuli potrzeby, lub nie potrafili estetycznie urządzić swojego mieszkania. Dlatego moment estetyki w urządzeniu wnętrza szkoły, podobnie jak czystość jest jednym z zasadniczych czynników wychowawczych. Wnętrze szkoły winno być zatem opracowane przez fachowca plastyka a wszelkie pomoce szkolne winny uzyskać aprobatę Min. Kultury i Sztuki, lub jego organów wojewódzkich.

2. Ze szkoły ogólnokształcącej uczniowie uzdolnieni w kierunku plastycznym, lub rzemieślniczym, w zależności od charakteru tych uzdolnień, kierowani są do Liceów Plastycznych lub Liceów rzemiosł i przemysłu artystycznego.

Liceum Plastyczne

Przewidujemy na terenie Polski ok. 6 Liceów Plastycznych w miastach, w których istnieją lub istnieć będą Akademie Sztuk Pięknych, lub Instytuty Sztuk Plastycznych.

Celem Liceów Plastycznych jest przygotowanie kandydatów do Akademii Sztuk Pięknych, Instytutów Sztuk Plastycznych, na Wydziały Architektury, Historii Sztuki i inne.

Do Liceów Plastycznych przyjmuje się młodzież po ukończeniu gimnazjum lub 8-o klasowej szkoły ogólnokształcącej nowego typu.

Nauka trwa 3 lata.

Poza przedmiotami ogólnokształcącymi wymaganymi we wszystkich liceach zawodowych w Liceum Plastycznym winny być szczególnie rozbudowane przedmioty działu plastyki, oraz wprowadzone przedmioty pomocnicze, kształcące ogólną kulturę artystyczną słuchaczy i związane z zawodem artysty-plastyka, a mianowicie:

rysunek, malarstwo, modelowanie,

elementarne ćwiczenia w obróbce papieru, tektury, drzewa, metalu i szkła,

liternictwo,

projektowanie dekoracyjne,

wiedza o sztuce,

anatomia plastyczna,

kreślenia z geometrią wykreślną i perspektywą,

technologia ogólna.

Poza tym w programie musi być uwzględnione: zwiedzanie wystaw, muzeów, zabytków architektury, oraz organizowanie wycieczek po kraju.

Biblioteka szkolna winna rozbudować dział piśmiennictwa z dziedziny plastyki. Szkoła winna gromadzić zbiory reprodukcji artystycznych dzieł sztuki i wyrobów przemysłu artystycznego.

Wystawa prac na końcu każdego roku szkolnego, przed maturą wystawa prac z 3 lat.

Uprawnienia: ukończenie Liceum Plastycznego daje prawa maturalne bez żadnych kwalifikacji zawodowych.

Liceum rzemiosł i przemysłu artystycznego

Szkoły tego typu winny być rozsiane po całym kraju, także w środowiskach wiejskich, po 4 do 6 na województwo, przy czym wydziały specjalne w szkołach sąsiadujących ze sobą winny się różnić zależnie od warunków lokalnych i lokalnych tradycji przemysłu chałupniczego i winny się wzajemnie uzupełniać.

Celem Liceów rzemiosł i przemysłu artystycznego jest kształcenie zawodowe (z dyplomem czeladnika) rzemieślników i pracowników przemysłu artystycznego o wyrobionym smaku i kulturze artystycznej, świadomych wykonawców projektów komponowanych przez artystów, ewent. przygotowanie do dalszych studiów zawodowych w Akademiach Sztuk Pięknych lub Instytutach Sztuk Plastycznych.

Do Liceów rzemiosł i przemysłu artystycznego przyjmuje się młodzież po ukończeniu gimnazjów lub 8-o klasowej szkoły ogólnokształcącej nowego typu — uzdolnionych do rysunku.

Nauka trwa 4 lata.

Poza przedmiotami ogólnokształcącymi, wymaganymi we wszystkich liceach zawodowych, rozbudowane winny być przedmioty z działu plastyki, jak:

rysunek, malarstwo, modelowanie oraz praca warsztatowa.

Poza tym w programie winny być szeroko uwzględnione przedmioty i zajęcia kształcące kulturę artystyczną ucznia i pomocne przy wykonywaniu zawodu i prowadzeniu warsztatów, a więc:

wiedza o sztuce, ornament, liternictwo, technika reklamy, rysunek techniczny, z geometrią wykreślną i perspektywą, anatomia plastyczna, historia rozwoju danego zawodu itp., zwiedzanie wystaw, muzeów, zabytków architektury, organizowanie wycieczek po kraju, kompletowanie zbiorów reprodukcji dzieł sztuki i wyrobów przemysłu artystycznego, podobnie jak w Liceach Plastycznych.

We wszystkich typach liceów — wiedza o sztuce jako przedmiot obowiązkowy.

3. INSTYTUTY SZTUK PLASTYCZNYCH

Stoimy na stanowisku, że absolwenci istniejących dotychczas Instytutów Sztuk Plastycznych, w większości wypadków, artystycznie i umysłowo nie byli przygotowani do spełniania swych zadań. Dla podniesienia poziomu tych uczelni konieczne jest:

a) wymaganie matury i egzaminu wstępnego z rysunku, jako warunków przyjęcia do instytutu;

b) powiększenie w programie ilości godzin malarstwa, rzeźby i rysunku (studium z natury), jako przedmiotów obowiązkowych i zasadniczych, niezbędnych dla osiągnięcia głębokiej kultury i świadomości artystycznej;

c) obsadzenie katedr i stanowisk wykładowców przez odpowiednich plastyków-pedagogów i podniesienie uczelni do szczebla szkoły wyższej;

Instytuty Sztuk Plastycznych winny się znajdować w Warszawie, Krakowie, Poznaniu, Łodzi, Wrocławiu, Gdańsku i Katowicach.

Celem Instytutów ma być szkolenie pełnowartościowych artystów plastyków, projektodawców i wykonawców sztuk zdobniczych.

Dyplom Instytutu uprawniać będzie do wykonywania zawodu artysty-plastyka, projektodawcy i wykonawcy przedmiotów sztuk zdobniczych ukończonych specjalności.

Dyplom daje pełne uprawnienia mistrzowskie.

Warunki przyjęcia — matura i egzamin wstępny z rysunku.

Instytut winien posiadać **jednoroczny kurs wstępny** (jako dopełnienie przedmiotów z dziedziny plastyki w zakresie programu Liceów Plastycznych), oraz **4 lata studiów specjalnych.**

Absolwenci Liceów Plastycznych i Liceów rzemiosł i przemysłu artystycznego mogą być przyjęci na pierwszy rok studiów specjalnych z pominięciem kursu wstępnego.

Przez całe 4 lata studiów specjalnych obowiązywać będzie jako przedmiot zasadniczy **studium z natury** na malarstwie, albo na rzeźbie (18 godzin tygodniowo).

Dla uniknięcia jednostronności wykształcenia i zapoznania ucznia z problemami obu tych przedmiotów, na pierwszym roku studiów specjalnych obowiązywać będzie zarówno malarstwo, jak rzeźba.

Na pierwszym roku studiów prócz studium z natury wymagana będzie kompozycja. Rysunek wieczorny obowiązkowy w ciągu pierwszych trzech lat.

Już na pierwszym roku studiów specjalnych uczeń wybiera sobie jedną ze specjalności użytkowych. Na specjalności te, łącznie z warsztatami przeznaczone jest w programie:

w pierwszych 3-ch latach — 18 godzin tygodniowo

na czwartym roku . . . . — 27 godzin tygodniowo.

Specjalności:

ceramika i szkło,
tkactwo, haft, koronkarstwo,
grafika czysta,
grafika użytkowa i liternictwo,
introligatorstwo artystyczne,
dekoracja wnętrza (techniki ścienne),
meblarstwo, snycerstwo,
sztuka reklamowa, dekoracja prowizoryczna,
metaloplastyka,
galanteria art., moda i inne.

Poza tym w Instytucie obowiązywać będą następujące przedmioty:

historia sztuki i analiza form,
kompozycja brył i płaszczyzn,
technologia podstawowa dla malarzy i rzeźbiarzy.

Biblioteka winna być bogato zaopatrzona w wydawnictwa z dziedziny plastyki, prócz tego zbiory najlepszych reprodukcji dzieł sztuki i najcelniejszych wyrobów przemysłu artystycznego.

Wakacyjne praktyki warsztatowe, wycieczki w kraju i za granicą.

W Instytucie Sztuk Plastycznych wprowadzone będą jako jedna ze specjalności **Studium Pedagogiczne,** mające na celu kształcenie nauczycieli rzemiosł i przemysłu artystycznego w liceach zawodowych i ogólnokształcących, oraz

Jednoroczne kursy, mające za zadanie przygotowanie absolwentów Akademii Sztuk Pięknych w obranej przez nich specjalności użytkowej.

4. **AKADEMIE SZTUK PIĘKNYCH**

Zadaniem Akademii Sztuk Pięknych jest kształcenie pełnowartościowych artystów plastyków, projektodawców i wykonawców ukończonych specjalności. Dyplom Akademii uprawnia do wykonywania zawodu artysty-plastyka oraz do projektowania i wykonywania ukończonych specjalności.

Akademie Sztuk Pięknych winny się znajdować w Warszawie, Krakowie i Poznaniu.

Czas trwania nauki 5 lat.

Stopień przygotowania — matura i egzamin wstępny z rysunku.

W ciągu całych 5 lat trwania nauki obowiązuje jako przedmiot główny i zasadniczy — **malarstwo i rzeźba.**

I. rok nauki:

dla malarzy:

malarstwo — 4 godz. dziennie do południa (studium z natury, technika — olej),
rzeźba 2 godz. popoł. na ogólnym kursie rzeźby dla malarzy;

dla rzeźbiarzy:

rzeźba — 4 godz. dziennie do południa (studium z natury — technika glina),
malarstwo — 2 godz. popoł. na ogólnym kursie malarstwa dla rzeźbiarzy;

obowiązkowo dla wszystkich:

rysunki wieczorne — 2 godz. dziennie oraz przedmioty: historia sztuki, anatomia plastyczna, technologia podstawowa dla malarzy i rzeźbiarzy,
letnie kursy pejzażowe,
wycieczki po kraju.

II. rok nauki:

malarstwo albo rzeźba — 4 godz. dziennie (studium z natury, technika olej, glina),
rysunek wieczorny — 2 godz. dziennie,
przedmioty:
historia sztuki i nauka o stylach europejskich,
kompozycja brył i płaszczyzn,
liternictwo podstawowe,
podstawy perspektywy;
letnie kursy pejzażowe,
wycieczki po kraju.

III. rok nauki:

malarstwo albo rzeźba — 4 godz. dziennie (studium z natury, technika: olej i glina na I. sem., olej, akwarela, tempera i glina, kamień, drzewo na II. sem.),
rysunek wieczorny — 2 godz. dziennie,
przedmioty:
historia sztuki i analiza form,
kompozycja brył i płaszczyzn,
technologia szczegółowa,
wiedza o sztuce ludowej — nieobow.,
wystawa prac z 3 lat,
półdyplom,
letnie kursy pejzażowe,
wycieczki po kraju i za granicą.

IV. rok nauki:

malarstwo albo rzeźba — 4 godz. dziennie do południa (studium z natury, kompozycja, technika: olej i glina lub różne),
rysunek wieczorny, nieobowiązkowy.
Ogólny kurs podstawowych technik graficznych (litografia, drzeworyt, sucha igła, sztych, akwaforta, mezzotinta, akwatinta).

Na 4-tym roku studiów uczeń ma do wyboru nast. specjalności (jedna ze specjalności obowiązkowa):

a) dekoracja ścienna, malarska i rzeźbiarska (fresk, tempera, mozaika, sgrafitto, sztukatorstwo, witraż, kazeina, enkaustyka itp);
b) dekoracja teatralna,
c) grafika czysta,
d) architektura krajobrazowa,
e) konserwacja,
f) studium pedagogiczne dla nauczycieli rysunku, malarstwa i rzeźby w liceach.

Letni kurs pejzażowy.

V. rok nauki:

malarstwo, albo rzeźba — 4 godz. dziennie (studium z natury i kompozycja, techniki: olej, glina i różne),
rysunek wieczorny, nieobowiązkowy,
specjalności te same, co na 4 roku,
nagrody i stypendia zagraniczne,
dyplom,
wycieczki za granicą.

Pożądane byłoby utworzenie w Akademii — Wydziału wiedzy o sztuce (plastykologia). Zadaniem tego wydziału byłoby kształcenie w teorii, filozofii i historii sztuki, oraz zaprawianie do działalności publicystycznej i społeczno-artystycznej.

5. Oprócz wyżej wymienionych szkół ZPAP przewiduje wprowadzenie następujących szkół artystycznych:

a) Kursy rysunku i malarstwa dla dzieci do lat 12, mające za zadanie kształcenie dzieci uzdolnionych do rysunku, uczęszczających do szkół powszechnych.

b) Kursy rysunku i malarstwa dla młodzieży od lat 12 do 18 o podobnych zadaniach.

c) Wolne szkoły malarskie i rzeźbiarskie dla osób pracujących w innych zawodach, mające za zadanie kształcenie plastyczne amatorów i rozwijanie kultury atystycznej w społeczeństwie.

d) Ogniska kultury plastycznej (państwowo-społeczne) mające za zadanie krzewienie kultury artystycznej w dziedzinie plastyki oraz budzenie zamiłowania do sztuk plastycznych. (Ognisko nie ma na celu kształcenia artystów zawodowych).

Program ogniska obejmuje:

rysunek, malarstwo, rzeźbę, przedmioty teoretyczne, zwiedzanie wystaw, muzeów, zabytków architektur, odczyty, dyskusje itp.

6. W sprawie dokształcania nauczycieli Związek proponuje:

a) Kursy wakacyjne dla nauczycieli plastyków w rodzaju Wakacyjnego Ogniska Rysunkowego (ROW),

b) Wyższe kursy nauczycielskie,

c) Państwowe szkoły przeszkolenia nauczycieli.

W sprawie dokształcania plastyków nie przygotowanych należycie do zadań artystycznych Związek przewiduje:

a) Jednoroczne kursy w Instytutach Sztuk Plastycznych, mające za zadanie zapoznanie absolwentów Akademii Sztuk Pięknych z jakąś specjalnością użytkową.

b) Ogniska wakacyjne organizowane przez ZPAP pod kierunkiem wybitnych artystów.

c) Publiczno-prywatne pracownie wybitnych artystów plastyków.

SPRAWOZDANIA ODDZIAŁÓW

POZNAŃ

Organizatorem Poznańskiego Związku Plastyków był kol. J. Wroniecki, który jako delegat z Rzeszowa dotarł do Poznania tuż po uwolnieniu miasta przez wojska radzieckie. Łącznie z kol. W. Taranczewskim, referentem oddz. Plastyki przy Województwie Poznańskim przystąpiono do rejestracji miejscowych plastyków, sprawę podziału członków na zwyczajnych i kandydatów zdecydowano rozstrzygnąć przez urządzenie wystawy prac zarejestrowanych plastyków. Otwarcie tej wystawy nastąpiło w pierwszych dniach czerwca 1945 w Muzeum Wielkopolskim, jednym z niewielu budynków, który ocalał na Placu Wolności. Dzięki zapobiegliwości Dyr. Dr G. Chmarzyńskiego wyremontowano trzy sale, w których po pięciu i pół latach odbyła się pierwsza wystawa sztuki polskiej.

Wydział Plastyki w Województwie zorganizował analogiczne placówki po miastach powiatowych, roztaczając tą drogą, w pierwszym rzędzie opiekę i ochronę dzieł sztuki nagromadzonych licznie po bogatych majątkach Wielkopolski. Odzyskane dzieła kolekcjonuje się w Muzeum Wielkopolskim, tam też gromadzi się obrazy z prywatnych i muzealnych galerii, rozlokowane przez Niemców w różnych punktach miasta.

Przy Zarządzie Miejskim działa Wydział Oświaty, Kultury i Sztuki. Referat Plastyki prowadzi kol. K. Lisiecki. Obecnie Wydział ten zajęty jest rewindykacją wywiezionych na prowincję przez Niemiecki Kulturamt dzieł sztuki z Muzeum Miejskiego i galerii prywatnych. Równocześnie prowadzi się poszukiwania po mieszkaniach poniemieckich, antykwariatach i domach komisowych w celu odnalezienia i odzyskania zaginionych dzieł sztuki.

W dniu 29. VI. odbyło się konstytucyjne zebranie Związku Zawodowego PAP, Okr. Poznańskiego. Na podstawie oceny prac wystawionych na „Wystawie Selekcyjnej" dokonano wyboru członków zwyczajnych (41) i członków kandydatów (31). Z wyniku wyborów Zarząd ukonstytuował się w sposób następujący: Jan Wroniecki — prezes, Wacław Taranczewski — wiceprezes, Fr. Burkiewicz — sekretarz, Zofia Dziurzyńska-Rosińska — skarbnik. Komisja artystyczna: E. Elster, B. Wojtowicz, E. Haupt, Z. Powidzka.

W pozyskanym dzięki zapobiegliwości kol. Szmandy od Zarządu Miejskiego, przedwojennym lokalu wystawowym „Salon 35" urządzono Klub Artystyczny. W niedługim czasie zostanie otwarty „Miejski Salon Sztuki" przy Al. Marcinkowskiego, który będzie oddany do dyspozycji Związku ZPAP. Poza tym istnieje jeszcze możność wystawiania w salach Muzeum Wielkopolskiego. Poza wystawami poszczególnych członków planowane są jeszcze dwie specjalne wystawy: I. p. t. „Niemcy palą Poznań", II. na wiosnę r. 1946 — „Wystawa sztuki religijnej". Na wniosek prezesa postanowiono urządzać zebrania Związku w pierwszy poniedziałek każdego miesiąca.

Na zebraniu obecny był sekretarz Okr. Komisji Związków Zawodowych na okr. Poznański, obyw. Rybczyński, który pokrótce zobrazował cele i zadania Związków Zawodowych i przyrzekł jak najdalej idącą pomoc dla artystów plastyków, zapraszając ich równocześnie do współpracy w „Związku Pracy, Kultury i Widowisk", który istnieje w organizacji Związków Zawodowych. W wolnych wnioskach domagano się: 1. by w Radach Odbudowy Miasta zasiadał również przedstawiciel Związku ZPAP, 2. więcej informacji o Związku w prasie i programach radiowych, 3. większej pomocy materialnej dla plastyków ze strony kompetentnych czynników.

J. M.

KRAKÓW

Bezpośrednim impulsem do założenia Związku Krakowskiego w nowych warunkach, po wypędzeniu okupantów, był przyjazd delegatów Tymczasowego Zarządu Związku Głównego z Lublina kolegów Stanisława Teisseyre'a i Jerzego Wolfa. Ustanowiony na pierwszym zebraniu Komitet Organizacyjny wybrał 80 członków uprawnionych do głosowania nad wyborem nowego zarządu. W skład jego weszli: Czesław Rzepiński — prezes, Hanna Rudzka-Cybis — wiceprezes, Adam Gerżabek — sekretarz, (później Leon Dołżycki), Eugeniusz Geppert — skarbnik, członkowie zarządu: prof. Wojciech Weiss, St. Borysowski, A. Marczyński, z czasem kooptowano kol. T. Grotta, M. Wnuka, J. Bandurę, A. Uniechowskiego i J. Mrozińskiego. Z kolei przystąpiono do rejestracji członków i wyboru członków zwyczajnych na podstawie oceny prac Komisji Artystycznej, której skład tworzą: kol. H. Rudzka-Cybis, przewodnicząca, T. Czyżewski, E. Eibisch, A. Jurkiewicz, Z. Pronaszko, J. Puget, K. Tomorowicz.

W chwili obecnej Związek Krakowski liczy 318 członków zwyczajnych i kandydatów.

Jedną z pierwszych prac Zarządu było uzyskanie od władz mieszkań dla członków. Otrzymano dwa domy do dyspozycji Związku, a ponadto cały szereg mieszkań w oddzielnych budynkach. W jednym z dwóch domów na ul. J. Lea 21 c uruchomiono stołówkę, w której wydaje się obiady dla członków i ich rodzin w cenie 15 złotych, niektórzy z kolegów otrzymują obiady bezpłatnie.

Krakowski Związek posiada własny lokal przy ul. Łobzowskiej Nr 3, parter zajmuje kawiarnia, której sala ozdobiona jest obrazami i rysunkami członków, zmienianymi co pewien czas. Piętro pierwsze zajmują biura i lokal klubowy, tamże

odbywają się „croquis" trzy razy w tygodniu i wystawy wewnętrzne.

Pod protektoratem Ministra Kultury i Sztuki Wincentego Rzymowskiego otwarto dnia 15 kwietnia br. „Wystawę Pośmiertną" polskich artystów plastyków zamordowanych przez Niemców. Wystawiono obrazy Chmurskiego Kazimierza, Dadleza Pawła, Filipkiewicza Stefana, Korotkiewicza Tadeusza, Makarewicza Jerzego, Majchra Alojzego, Mróz-Łękawskiego Tadeusza, Palczewskiego Tadeusza, Petryńskiego Borysa, Różyckiego Tadeusza, Rubczaka Jana, Schinagla Emila, Seidemannowej Doroty, Siwka Tadeusza, Ważykowej Gizeli, Zakrzewskiego Władysława, oraz rzeźby: Majchrzaka Stanisława, Pugeta Ludwika, Raynocha Zbigniewa, Różyckiego Tadeusza (ceramika) i Zbigniewicza Stefana.

Następną wystawą były prace konkursowe na afisz wystawy „Polonia". Pierwszą nagrodę otrzymali Karolak i Gałkowski, drugą — Tejwan — ponadto wyróżniono trzy projekty: Małkowskiej, Wojtanowicza i Karolaka. Otwarcie wystawy „Polonia" nastąpi 3 września — tematem jej będą przeżycia plastyków w czasie okupacji niemieckiej.

Trzecią z kolei wystawą był pokaz reprodukcji, rysunków od renesansu począwszy aż do mistrzów współczesnych.

Nagła śmierć Tytusa Czyżewskiego, w dniu 7 maja br., okryła żałobą nie tylko wszystkich artystów plastyków, lecz również Zawodowy Związek Literatów, którego zmarły był członkiem. Pogrzeb na koszt Państwa odbył się w dn. 11 maja. Nad trumną przemawiali: prezes Związku Art. Plast. Cz. Rzepiński, Prezes Zw. Literatów — dr Kazimierz Wyka i kol. K. Winkler. W dniu 7. VI. urządzono w Kawiarni — na podium nadającym się do występów scenicznych — wieczór poświęcony twórczości zmarłego poety. Na program złożyły się: Słowo wstępne — dr K. Wyki, recytacje poezji i utwór sceniczny pt. „Śmierć Fauna". Kierownictwo artystyczne i reżyserię objął dr Władysław J. Dobrowolski, muzykę do dramatu skomponował Jan Ekier, śpiew: p. Morbitzerowa, dekoracje Tadeusz Kantor. Założone Towarzystwo Przyjaciół Tytusa Czyżewskiego. Projektuje się na razie urządzenie pośmiertnej Wystawy dzieł artysty, wydanie monografii i zbiorowe wydanie poezji.

W toku prac organizacyjnych Zarząd zwoływał Walne Zebrania, na których poruszano sprawy wewnętrznej organizacji Związku. Na jednym z tych zebrań obecny był Dyrektor Dep. Plastyki ob. A. Rafałowski, który odczytał referat o zasadniczej strukturze organizacji sztuk plastycznych na terenie państwa. Sprawę zorganizowania ekspansji na Ziemie Zachodnie referował Prezes Zarządu Głównego kol. St. Teisseyre.

Doceniając ważność tego w chwili obecnej tak istotnego problemu, Zarząd Związku przystąpił do jego realizacji. Najbliższe sąsiedztwo ze Śląskiem, jak również znaczna ilość plastyków tak miejscowych, jak i przybyłych z innych dzielnic (Warszawa i Lwów) predestynuje Kraków do tej akcji. Kilku członków już od dawna zajęło odpowiedzialne placówki w Katowicach i Gliwicach, a obecnie przygotowuje się już zupełnie planowo wysyłkę liczniejszych grup artystów do miast śląskich. W ostatnich dniach wyjechało dwóch delegatów do Opola i Wrocławia. Przywieźli oni dokładne informacje o zapotrzebowaniu pracowników z zakresu plastyki w tych miejscowościach. Ponadto Zarząd organizuje pierwszą „Wystawę Objazdową" prac członków Związku Krakowskiego. Otwarcie jej nastąpi w nowym lokalu Związku w Katowicach, po czym zostanie przewieziona do większych miast Śląska. Będzie to pierwsza manifestacja sztuki polskiej na tych ziemiach, które, bodaj że po raz pierwszy zobaczą u siebie obrazy polskich artystów.

Uchwałą Zarządu Głównego Związek Krakowski otrzymał tzw. „Inspektorat południowy" dla organizowania Związków na terenie województwa kieleckiego, rzeszowskiego i śląskiego, aż po Wrocław włącznie. Jednym z pierwszych zorganizowanych ośrodków, jako sekcja Związku Krakowskiego, było Zakopane, następnie Związek w Katowicach — dziś już usamodzielniony, a w kolejności przyjdzie Tarnów, Rzeszów i inne.

Z inicjatywy Kuratora Okr. Szkolnego Krakowskiego ob. Wyspiańskiego i w porozumieniu z Wojewódzkim Wydziałem Plastyki urządził Związek wystawę grafiki i obrazów w świetlicach Związków politycznych (PPR i PPS). Łącznie z wystawami odbyły się wykłady objaśniające wystawione prace.

Dzięki zapobiegliwości Kierownika Wydz. Plastyki kol. E. Gepperta przystąpiono do remontu gmachu Tow. Przyjaciół Sztuk Pięknych, zniszczonego częściowo przez pożar i działania wojenne, a używanego przez Niemców jako składnica towarów. Fundusze na doprowadzenie gmachu do stanu używalności zdobył kol. Geppert od Związku Plastyków, częściowo od Zarządu Miasta. W celu uzyskania dalszej pomocy finansowej na remont gmachu użyczono jego sal na wystawę „Wojewódzkiego Przemysłu Metalowego", trwającą do końca lipca. Miesiąc sierpień przeznaczony jest na przygotowania do wystawy „Polonia" i Salonu Związku, której otwarcie nastąpi dnia 3 września w czasie trwania Kongresu Sztuki. W skład Dyrekcji Tow. Przyjaciół Sztuk Pięknych wchodzi kilku członków Związku, dzięki czemu współpraca Dyrekcji ze Związkiem będzie istniała w całej pełni, tak że artyści obecnie będą mieli wpływ na organizację przyszłej działalności Towarzystwa.

Również inicjatywie Kierownika Wydziału Plastyki należy przypisać uzyskanie od Urzędu Powierniczego prawa zakupu farb i przyborów malarskich w firmie Aleksandrowicz.

„Spółdzielnia Pracy przy Związku Artystów Plastyków" posiada działy: ceramiczny (wytwórnia użytkowa w Mydlnikach, artystyczna na Podgórzu), tekstylny, grafika użytkowa i architektura wnętrz. Spółdzielnia liczy ok. 300 członków.

W połowie sierpnia uruchomiono ramiarnię, w której członkowie mogą nabywać ramy po cenie kosztów. Lokal uzyskano od Wojew. Wydziału Aprowizacji i Handlu.

Ministerstwo Reform Rolnych przyznało po długich staraniach dla Związku ośrodek pracy w rozparcelowanym majątku Piekary koło Tyńca. Organizacja i uruchomienie ośrodka w toku.

W rozstrzygnięciu konkursu na Pomnik Wdzięczności dla Armii Czerwonej w Krakowie sąd konkursowy uchwalił nie przyznawać nikomu I, II i III nagrody, zaś z łącznej sumy tych nagród wypłacić trzy równorzędne nagrody po 30 000 zł każda. Nagrody te przyznane zostały pracom: inż. arch. Kruga i rzeźbiarza M. Wnuka — Kraków, Jerzego Bandury — Kraków i Kazimierza Bieńkowskiego — Poznań. Do zakupu po 5000 zł każda, przeznaczone zostały 3 prace: I. arch. Fr. Mączyńskiego, 2. Stefana Popławskiego — Kraków, III. Karola Tchorka — Kraków.

Oddział Szkolnictwa Artystycznego pod kierownictwem kol. Stanisława Sheybala wykazał dużą

ruchliwość, kreując trzy nowe średnie szkoły rzemiosła i przemysłu artystycznego, a to czynną od kilku miesięcy szkołę w Tarnowie, oraz mające być otwarte z początkiem nowego roku szkolnego w Sędziszowie i w Siarach k. Gorlic, przy czym dwie ostatnie obliczone są przede wszystkim dla młodzieży wiejskiej.

Na zebraniu dn. 4. VIII. dokonano wyboru czterech nowych delegatów na Zjazd Ogólnopolski — ponad to dwóch kandydatów do Rady Artystycznej (L. Dołżycki i Cz. Rzepiński).

„Ognisko Kultury Plastycznej" otwiera się z inicjatywy kol. Sheybola Związek Krakowski w miesiącu wrześniu br. Zadaniem tej placówki będzie podnoszenie kultury artystycznej i zamiłowania do sztuk plastycznych wśród szerokich mas społeczeństwa. Zasady kształcenia będą znacznie odbiegały od dotychczasowych form i będą się opierać głównie na oddziaływaniu wybitnych artystów na słuchaczy. Nauczanie malarstwa, rzeźby itp. będzie miało na celu przede wszystkim zapoznawanie słuchaczy z problemami formalnymi twórczości artystycznej. Poza słuchaczami zwyczajnymi do pracy w „Ognisku" dopuszczone będą szersze koła publiczności w charakterze słuchaczy nadzwyczajnych.

Do interesujących przejawów życia plastycznego w naszym mieście należą również występy „Teatru Lalki i Aktora" pod artystycznym kierownictwem i reżyserią Wł. Jaremy. Wystawiono widowisko marionetkowe pt. „Tarabumba". Oryginalne i dowcipne lalki projektowała Zofia Jarema, a dekoracje A. Stopka. Dano 90 przedstawień. Następnym widowiskiem będzie opera buffo „La Serva Padrone" Pergolesi'ego. Przy teatrze istnieje studio dramatyczne mające na celu kształcenie nowych zastępów aktorskich i technicznych.

J. M.

WARSZAWA

Warszawski Związek P. A. P. powstał 1 lutego 1945 r. w Milanówku, gdzie znajdowała się największa grupa plastyków, wysiedlonych przez okupanta z Warszawy. Zebranie organizacyjne (obecnych 16 członków) wybrało większością głosów zarząd w następującym składzie: Cybis Jan, Podoski Janusz, Kuna Henryk, Polański Hipolit, Samborski Stefan. Dnia 3 lutego 1945 Zarząd ukonstytuował się następująco: prezes — Jan Cybis, zastępca prezesa — Henryk Kuna, sekretarz — Jan Podoski, skarbnik — Hipolit Polański, członek Zarządu — Stefan Samborski.

W krótkim czasie Zarząd nawiązał kontakt z władzami i Wydziałem Kultury i Sztuki i uzyskał od Prez. Miasta przydział trzech domów mieszkalnych i jednego domu klubowego na Saskiej Kępie, oraz zabezpieczenie na piąty dom na ul. Francuskiej. Grupa kolegów utworzyła komitet domowy i w końcu lutego udała się do Warszawy, gdzie przeprowadziła własnymi siłami remont i szklenie domów. Po przeniesieniu się kolegów z Milanówka na Saską Kępę zorganizowano stołówkę, która wydaje obiady i kolacje. W połowie kwietnia powstały sekcje: malarska, rzeźbiarska i graficzna. Na kierowników zostali wybrani większością głosów: w sekcji malarskiej E. Arct, w sekcji rzeźbiarskiej Fr. Strynkiewicz, w sekcji graficznej T. Gronowski. Poza tym powstały podsekcje: dekoracji wnętrz, dekoracji zewnętrznej, malarstwa ściennego. W dniu 22. IV. 1945 z powodu choroby kol. H. Kuny i rezygnacji kol. J. Podoskiego, Zarząd postanowił dokooptować E. Arcta i M. Szymańskiego. Obecny skład Zarządu: Prezes Jan Cybis, wiceprezes Samborski Stefan, sekretarz Arct Eugeniusz, skarbnik Polański Hipolit, członek zarządu Szymański Mieczysław. W końcu czerwca Związek przejął z kontraktem rocznym dom wypoczynkowy w Józefowie, w którym przyznano pokoje kolegom wraz z rodzinami.

Przydziały: z przydziałów przyznanych Związkowi przez Ministerstwo rozdano członkom zwyczajnym i członkom kandydatom: 40 par obuwia, 800 m płótna lnianego. Z przydziału Min. Kultury i Sztuki rozdano 1500 m materiałów bieliźnianych. Poza tym rozdano 25 kompletów sowieckich farb olejnych (przydział Ministerstwa Kultury i Sztuki) oraz papiery akwarelowe, farby temperowe, pędzle, ołówki 130 członkom.

Spółdzielnia artystyczna: W maju powstała Związkowa Spółdzielnia pracy. Celem Spółdzielni jest założenie warsztatów dla własnej wytwórczości, oraz stworzenie punktów sprzedaży dla wszelkich wytworów artystycznych. Spółdzielnia znajduje się obecnie w stadium organizacji.

Projektowane wystawy: W organizacji znajdują się wystawy tematowe: „Polonia" i „Teka Warszawy". Komisja artystyczna po przeglądzie prac wybrała na obie wystawy 174 prace 78 członków. Poza tym jest w przygotowaniu wystawa w Milanówku.

Zakupy: W dniach 26 i 27 czerwca 1945 Komisja artystyczna po trzykrotnej eliminacji zakupiła do przyszłej Galerii Sztuki Współczesnej 39 prac 17 członków Związku.

Związek Warszawski P. A. P. liczył w marcu br. 69 członków rzeczywistych i 6 członków kandydatów. Obecnie liczy 146 członków rzeczywistych, 78 członków kandydatów i 44 kandydatów warunkowych. Razem 266 członków.

Prace organizacyjne Związku w Warszawie odbyły się w wyjątkowo trudnych warunkach z powodu katastrofy, jaka spotkała stolicę. Tendencją kolegów wysiedlonych i spalonych była ucieczka od gruzów miasta i przeniesienie się do szczęśliwszych ośrodków. Konieczność jednak kontynuowania życia stolicy oraz zapotrzebowanie na współpracę plastyków przy odbudowie dyktowały wysiłek Zarządu w kierunku zatrzymania kolegów na miejscu. Było to również życzeniem władz. Pierwsze starania szły więc w kierunku pomocy doraźnej znajdującym się w ciężkiej biedzie kolegom, a przede wszystkim w kierunku skupienia rozbitków w osiedlu na Saskiej Kępie. W warunkach warszawskich tylko takie osiedle daje możliwość sprostania zadaniom, jakie stają przed nami. Był to wysiłek, który pochłonął najwięcej energii w początkach istnienia Związku. Po tym etapie Związek rozpoczął stosunkowo normalną pracę zawodową.

E. A.

KATOWICE

Śląsk, mimo dużych możliwości do stworzenia odpowiedniego klimatu dla życia artystycznego, nie był dotąd odpowiednio wykorzystany. Składało się na to wiele powodów. Między innymi nastawienie materialistyczne pewnego odłamu społeczeństwa, wpływy niemieckie, brak ciągłej tradycji sztuki

W ostatnich dopiero latach przed wojną grupa młodych artystów plastyków, w skład której wchodzili Jarema, Langer, Langmann, śp. Majcher, Matuszczak, Mroszczak, Rzepiński i inni, podjęła swą pracę nad rozbudzeniem i podniesieniem poziomu

życia artystycznego. Pracę tą, która dała już wówczas realne wyniki przerwała wojna.

Artyści ci i szereg innych musieli Śląsk opuścić. W chwili przełomu znalazła się nieliczna garstka artystów plastyków zamieszkała na Śląsku, przeważnie poza terenem miasta Katowic.

W pierwszych tygodniach powstania Polski przyjechał delegat Z. Z. P. A. P. w Krakowie kol. Marcinów, który równocześnie jako kierownik Oddziału Plastyki w Urzędzie Wojewódzkim, Wydziale Kultury i Sztuki, rozpoczął pracę nad organizowaniem placówek artystycznych. W dniu 25. II. odbyło się zebranie informujące, a następnie 4. III. walne zebranie artystów plastyków z terenu województwa śląskiego. Wybrano tymczasowy zarząd Zaw. Związku P. A. P., z tym, że sprawę kwalifikacji członków oraz wybór stałego zarządu odłożono na okres późniejszy, do następnego walnego zebrania, przewidując przyjazd kolegów z różnych stron Polski i osiedlenie się ich na terenie Śląska.

W pierwszym rzędzie przystąpiono do wyszukania odpowiednich lokali na: biura, spółdzielnię, sklep, wystawę rzeźb i obrazów, kawiarnię oraz mieszkania dla kolegów. W międzyczasie przyjechali delegowani przez Związek Krakowski i Zarząd Główny kol. Mroszczak, potem kol. Wodyński, którzy kontynuowali łącznie z tymczasowym zarządem sprawę przydziału lokali.

Związek otrzymał pomieszczenie na biura, 5 pracowni, mieszkanie oraz sklep przy ul. Stawowej. Przyznany został również sklep przy ul. 3-go Maja. Poza tym otrzymał Związek przydział trzech warsztatów malarstwa pokojowego i dekoracyjnego.

Warsztaty te służyć będą spółdzielni graficznej, która jest w końcowym stadium formowania się. Przewiduje się również wytwórnię witraży i mozaiki oraz spółdzielnię ceramiczną.

Mimo usilnych starań, oraz poparcia władz, Związek nie uzyskał dotąd odpowiedniego lokalu wystawowego. Pilną staje się również sprawa odpowiedniego pomieszczenia na szkołę malarstwa, rzeźby i grafiki. Organizacją tej szkoły w ramach Związku zajmuje się kol. Mrożewski Stefan. Również w Gliwicach kol. Hayder organizuje szkołę malarstwa i grafiki. W Bielsku kol. Chwierut organizuje przygotowawczy kurs malarski z nastawieniem na dostosowanie do przemysłu tekstylnego.

Równocześnie kuratorium śląskie zwróciło się do Wydziału Kultury i Sztuki oraz do Związku Plastyków w Katowicach w sprawie uzgodnienia i przygotowania programu nauczania rysunków w szkołach powszechnych i średnich. Sprawą tą zajmowali się dotąd przede wszystkim nauczyciele robót ręcznych, których prace ograniczały się do robót o charakterze amatorsko-rzemieślniczym. Kuratorium zdając sobie sprawę, że prace te powinny być inspirowane przez ludzi sztuki, zaproponowało art. plastykom współudział w wygotowaniu programu oraz dostarczenie szkolnictwu kwalifikowanych nauczycieli rysunków.

Niestety Związek nie dysponuje odpowiednią ilością członków, którzy mogliby poświęcić się nauczaniu w szkołach powszechnych i średnich. Z tych względów powstał projekt stworzenia kursów wakacyjnych dla nauczycieli robót ręcznych, zatrudnionych w szkolnictwie, a które obejmowałyby naukę rysunku, malarstwa i rzeźby.

Wszystkie poczynania organizacyjne przeprowadza się w ścisłej współpracy z Wydziałem Kultury i Sztuki.

Powstałe ekspozytury Związku katowickiego formowane przy współpracy referentów Kultury i Sztuki przy poszczególnych zarządach miejskich i starostwach. Referaty te Oddział Plastyki stara się obsadzać w pierwszym rzędzie art. plastykami, których skierowują do Wojewódzkiego Wydziału Kultury i Sztuki Związki Plastyków z innych terenów Polski. Artyści plastycy motywują swoje dążenie tym, że plastyka łączy w sobie wszystkie prawie dziedziny sztuki.

Obsadzone zostały Referaty Kultury i Sztuki przez artystów plastyków w Koźlu, Strzelcach Wielkich, Gliwicach, Bytomiu i Będzinie. Równocześnie powstały ekspozytury Związku katowickiego w Gliwicach, Bytomiu i Cieszynie. Obecnie czyni się starania o obsadzenie Referatów Kultury i Sztuki przez art. plastyków na dalszych terenach Śląska.

Od dłuższego czasu coraz liczniej zjeżdżają artyści plastycy na teren śląski.

Wobec tego tymczasowy Zarząd Z. Z. P. A. P. w Katowicach uważał za wskazane, w myśl swoich założeń zwołać walne zebranie, na którym wybrano nowy zarząd, również spośród przybyłych kolegów, oraz powołano komisję kwalifikacyjną. Prace w toku.

Na dzień 15. VIII. przygotowuje się wystawę w lokalu przy ul. 3-go Maja. Pozatem organizuje się reprezentacyjną wystawę prac kolegów Związku Krakowskiego i Katowickiego w salach Wojewódzkiego Domu Kultury. Połowę dochodu z tej wystawy przeznaczono na odbudowę Warszawy.

Na cele organizacyjne i samopomoc Związek otrzymał z Ministerstwa Kultury i Sztuki subwencję na czerwiec i lipiec.

Z inicjatywy Oddziału Plastyki przy Zarządzie miasta Katowic powstała komisja czuwająca nad estetyką miasta. W skład komisji wchodzą członkowie z miejskiego nadzoru budowlanego oraz trzech członków Z. Z. P. A. P. Uchwałą komisji jest zatwierdzanie projektów reklam, wywieszek, gablotek, wystaw itd.

St. M.

ZEBRANIE ZARZĄDU GŁÓWNEGO ZPAP

W dniach od 16 do 18 lipca odbyło się w Warszawie, w lokalu Związku Warszawskiego, zebranie Zarządu Głównego ZPAP z następującym porządkiem dziennym:

1. Odczytanie protokołu poprzedniego zebrania
2. Sprawy reorganizacji Zarządu Gł.
3. Sprawy środowiska warszawskiego
4. Sprawozdanie z działalności sekretarza Zarządu Głównego
5. Sprawozdanie z działalności prezesa Zarządu Głównego
6. Zjazd Rady Szkolnictwa Artystycznego Plastyki w Polsce
7. Ogólnopolski Zjazd Delegatów ZPAP
8. Kongres Pracowników Sztuki
9. Sprawy bieżące i wolne wnioski.

W zebraniu brali udział koledzy: St. Teisseyre — prezes, Jan Cybis — skarbnik, Kazimierz Tomorowicz — sekretarz, Stefan Płużański — członek zarządu, Jerzy Wolf w zast. wiceprezesa J. Krajewskiego, Eugeniusz Geppert w zast. kol. Cz. Rzepińskiego. Jako główne punkty porządku dziennego rozpatrywane były następujące sprawy:

Zmiany w Zarządzie Głównym

Na miejsce ustępującego z Zarządu Gł. delegata Krakowa kol. Cz. Rzepińskiego dokooptowano kol. Eugeniusza Gepperta.

Sprawy środowiska warszawskiego

Kol. Jan Cybis informował Zarząd Gł. o specjalnie ciężkich warunkach pracy w stolicy i trudnościach, na jakie napotyka Zarząd Związku Warszawskiego przy realizowaniu programu swej działalności. Ostatnim ciosem było odebranie przyznanego poprzednio Związkowi Warszawskiemu domu nad Wisłą, który miał być reprezentacyjną placówką związkową w stolicy i mieścić w sobie lokal klubowy, wystawowy i bibliotekę, biura Zarządu Głównego, biura Zarządu Związku Warszawskiego, stołówkę, kuchnię, część pracowni graficznych itd.

Dobiegają końca pertraktacje w sprawie odzyskania lokalu Instytutu Propagandy Sztuki (IPS). Po przeprowadzeniu koniecznego remontu IPS będzie mógł znowu spełniać swą dawną rolę.

Po szczegółowym omówieniu przebiegu prac Komisji Zakupów i po zapoznaniu się z protokołem zakupów Zarząd Główny przyjął do wiadomości sprawozdanie kol. Cybisa, nie wysuwając żadnych zastrzeżeń co do sposobu przeprowadzenia zakupów przez Zarząd Warszawski. Uchwalono zapraszać w przyszłości na zebrania Komisji Zakupów przedstawiciela Departamentu plastyki w Ministerstwie Kultury i Sztuki, lub na prowincji przedstawiciela Wojew. Wydz. Plastyki.

Nowe oddziały ZPAP.

Komisja Kwalifikacyjna Związku Krakowskiego zakwalifikowała na terenie Katowic 17 artystów plastyków jako członków zwyczajnych. Zarząd Gł. postanowił usamodzielnić Związek Katowicki, który będzie odtąd jako 6-y Związek Okręgowy.

Skład Zarządu nowego Związku: kol. Mrożewski — prezes, Wodyński Jan — wiceprezes, Mroszczak — sekretarz, Rzepecki — skarbnik.

W dniu 22 czerwca br. Komisja Kwalifikacyjno-Artystyczna Zarządu Głównego zakwalifikowała na członków zwyczajnych 6 kolegów, dotychczasowych członków Zrzeszenia Art. Plast. Ziemi Pomorskiej. W ten sposób utworzony został nowy Oddział ZPAP z siedzibą w Bydgoszczy. Związek ten na prośbę kolegów z Bydgoszczy podlegać będzie Związkowi Warszawskiemu. Organizowanie Związku powierzono kol. Marianowi Turwidowi.

Inspektoraty dla spraw przesiedleńczych artystów plastyków

Mając na względzie doniosłość zagadnienia repolonizacji ziem odzyskanych i upowszechnienie na nich polskiej kultury i sztuki, z drugiej zaś strony odciążenie takich centrów jak Warszawa i Kraków od przerostu liczbowego plastyków, nie mogących znaleźć źródeł zarobkowania, Zarząd Główny postanowił utworzyć dwa inspektoraty dla spraw przesiedleńczych. Pierwszy południowo-zachodni (Gliwice, Bytom, Zabrze, Opole, Wrocław i inne) z siedzibą w Krakowie, i z inspektorami: kol. Borysowskim Stanisławem i Dołżyckim Leonem; drugi, północno-zachodni (Gdańsk, Gdynia, Sopoty, Elbląg, Szczecin i inne) z siedzibą w Warszawie i z inspektorami kol. Strzałeckim Januszem i Poznańskim Stanisławem.

Zarząd Główny oparł się na sprawozdaniu Komisji Objazdowej po Ziemiach Zachodnich, złożonej z prezesa kol. Teisseyre oraz kol. Borysowskiego i Dołżyckiego, która skontrolowała prace delegatów Związku wysłanych na te tereny i stwierdziła duże zapotrzebowanie i możliwości pracy dla artystów plastyków. Zadaniem inspektorów będzie omawianie spraw przesiedleniowych z władzami wojewódzkimi i miejskimi, badanie warunków na miejscu, tworzenie listy artystów reflektujących na wyjazd, wybieranie z pośród nich odpowiednich kandydatów na referentów plastyki, konserwatorów, itp., ułatwianie wyjazdu i początkowego pobytu na miejscu.

Zjazd Rady Szkolnictwa Artystycznego Plastyki w Polsce

W związku z mającym się odbyć w Wilanowie w dniach od 23 do 27 sierpnia br. Zjazdem Rady Szkolnictwa Artystycznego Plastyki w Polsce, ustalono wytyczne dla delegatów ZPAP na Zjazd. Kol. K. Tomorowicz referował projekt związkowy ramowego programu szkolnictwa artystycznego plastyki. Zasadniczymi tezami projektu były:

1. Rozpoczęcie szkolenia artystycznego już w szkołach ogólnokształcących;
2. Utworzenie Liceów Plastycznych i Liceów Rzemiosł i Przemysłu Artystycznego;
3. Podwyższenie poziomu Instytutów Sztuk Plastycznych do szczebla wyższych uczelni i oparcie szkolenia artystów użytkowych na mocnej podbudowie studium z natury;
4. 5-o letni program nauki sztuki czystej w Akademiach Sztuk Pięknych i prowadzenie w nich jedynie tych specjalności, które najściślej łączą się ze sztuką czystą.

Delegatami ZPAP na Zjazd Rady Szkolnictwa Artystycznego wybrani zostali koledzy: Krajewski, Radnicki, Sheybal i Tomorowicz.

Ogólnopolski Zjazd Delegatów ZPAP

W tej sprawie Zarząd Główny powziął następujące uchwały:

Ogólnopolski Zjazd Delegatów ZPAP odbędzie się w Krakowie w dniach 26—29 sierpnia br. włącznie w lokalu Związku Krakowskiego, ul. Łobzowska 3. Otwarcie Zjazdu nastąpi dnia 26. VIII., o godzinie 10-ej rano.

Porządek dzienny:

1. Zagajenie i wybór prezydium Zjazdu,
2. Sprawozdanie z działalności Związków Okręgowych i Zarządu Gł.,
3. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej Zarządu Gł.,
4. Referaty:
   a) „Rola społeczna sztuki“ — kol. J. Krajewski,
   b) „Organizacja życia artystycznego w Polsce“ — kol. Teisseyre,
   c) „Zadania Związku i jego organizacja“ — (zmiany statutu Związku) — kol. Wolf,
   d) „Ramowy program szkolnictwa artystycznego plastyki w Polsce“ — kol. Tomorowicz,
   e) „Włączenie sztuk plastycznych w ramy gospodarki narodowej — kol. W. Telakowska,
   f) Referaty zgłoszone przez różne środowiska, Po każdym referacie przewidziana jest dyskusja.

5. Wybór naczelnych władz Związku.
6. Wolne wnioski.

Każdy Związek Okręgowy ma prawo przysłać na Zjazd jednego delegata na 10-ciu członków zwyczajnych, oraz z urzędu prezesa Zarządu Związku. Związki lokalne przysyłają tylko jednego przedstawiciela.

W czasie trwania Zjazdu delegaci otrzymają bezpłatnie kwatery i stołówkę, których przygotowanie powierzono Związkowi krakowskiemu. Koszt stołówki ponosi Zarząd Gł. Zarząd Gł. będzie się starał również pokryć koszty przejazdów wszystkich delegatów, wobec szczupłości jednak funduszów może zagwarantować jedynie pokrycie kosztów przejazdów połowy delegatów przypadających na dany Związek. Dlatego Zarząd Gł. proponuje Związkom ograniczenie ilości wysłanych delegatów do połowy, przy czym każdy delegat upoważniony do dwóch głosów.

Kogres Pracowników Sztuki

Kol. Tomorowicz informował Zarząd Gł. o przebiegu pierwszego zebrania Gł. Komitetu Organizacyjnego Kongresu, który zawiązany został w dniu 11 lipca br., z inicjatywy Min. Kultury i Sztuki i pod przewodnictwem wiceministra Leona Kruczkowskiego. W zebraniu brali udział przedstawiciele poszczególnych Związków zawodowych, artystycznych i dyrektorzy Departamentów Min. Kultury i Sztuki. Związek PAP reprezentowany był przez kol. Tomorowicza. Omawiane były cele Kongresu:

1. Wielka manifestacja kulturalna przedstawicieli świata artystycznego
2. Konieczność stworzenia dla pracowników sztuki nadrzędnej instytucji — Naczelnej Rady Artystycznej

oraz sprawy programu i ogólnej organizacji Kongresu.

W myśl instrukcji Naczelnego Komitetu Kongresowego Zarządu Gł. ZPAP zawiązał w Warszawie Związkowy Komitet Kongresowy, w skład którego weszli: kol. Arct, Cybis, Płużański, Polański, Samborski i Tomorowicz. Komitet ten opracował dezyderaty na Kongres, jako materiał do dalszej dyskusji na Zjeździe Delegatów ZPAP z poleceniem wszczęcia dyskusji w sprawach Kongresu.

Zarząd Gł. ZPAP polecił delegatowi Krakowa kol. Geppertowi utworzenie w Krakowie Komitetu Kongresowego Związkowego, który poza sprawą opracowania wytycznych na Kongres, zająłby się organizacją Festivalu Sztuki podczas Kongresu, oraz przygotowaniem kwater i stołówki dla delegatów plastyków na Kongres. Ustalono, że w ramach Festivalu Sztuki odbędzie się Wystawa Prac Związku Krakowskiego i o ile to będzie możliwe Wystawa Prac Artystów Plastyków, zamordowanych przez Niemców.

Wybór delegatów ZPAP na Kongres (w ogólnej ilości 20) dokonany będzie w Krakowie podczas Zjazdu Delegatów ZPAP).

Biuletyn.

Zarząd Główny omówił z redaktorem kol. E. Geppertem treść pierwszego numeru „Biuletynu Związkowego".

REDAKCJA „PRZEGLĄDU ARTYSTYCZNEGO": KRAKÓW, ŁOBZOWSKA 3. DOM PLASTYKÓW, TEL. 577-02
KOMITET REDAKCYJNY: EUGENIUSZ GEPPERT, JAN MROZIŃSKI — CENA NUMERU — ZŁ. 3

Wiadomości z działalności Związków w innych miastach nie umieszczamy z powodu nie nadesłania na czas materiałów. Artykuły należy przesyłać w maszynopisie.

Drukarnia Narodowa w Krakowie M — 03906